

**Píseň: S312 – Stárne láska jako víno + modlitba; Oddíl
k výkladu: Pís 8, 1-4**

Milí,

na posledním setkání jsme zakončili Pís 7. Ta přirovnávala Milou k palmě, opěvovala krásu jejích prsů – ale v odpovědi Milá zdůrazňovala, že to vše je jen pro jejího Milého. Dokonce i ve spánku.

Poslední kapitola

Dnes začínáme poslední kapitolu celého spisu. V mnoha ohledech shrnuje, opakuje a připomíná, co bylo řečeno v předchozích oddílech. Zejména to nejcentrálnější. Jde tak o spíše kratší jednotlivé oddíly.

První verš

Nejprve zní vzájemná blízkost Milého a Milé. Kéž by si byli tak blízcí, jako sourozenci – ale přitom jimi nebyli! Kéž by matka Milé schválila jejich vztah, pak by ho již nemuseli skrývat. Zcela veřejně by se Milá mohla činem polibku přiznávat ke své lásce a touze. A nikdo by jí nemohl pohrdat – považovat za nevěstku či rádodajku. Jak se s tím Milá již setkala – např. když hledala Milého v noci sama ve městě.

Hluběji text uchovává tradici, že právě matka „milé“ schvalovala její partnerské vztahy – srv. s naší tradicí žádat o ruku partnerky nejprve jejího *otce*. Obdobu biblické tradice známe dobře z egyptské poezie: „Já jej líbám před svými, a nestydím se před lidmi.“ Nebo: „Ach, kdyby tvoje matka znala mé srdce, hned by za mnou běžela... bohyně zlatá, to vnuknutí jí dej! Už bych se netrápila pro lidi, radovala se však z toho, že vědí o naší známosti.“

Také připomínaný Tammúz i Ištar jsou oslovováni jako „bratr“ a „sestra.“ Nakonec partneři spolu ideálně zakládají novou rodinu!

Píseň tak opět přeznačuje a vyvrací pohanská pojetí božských zásnub, a tak lásky a vztaů. Zdůrazňuje lásku dvou prostých lidí – jejich touhu po vzájemné blízkosti, intimitě, bezpečí, důvěře, radosti. I dnes však lidé své partnerské vztahy před ostatními často tají – ať už ve škole, v zaměstnání nebo před rodinou. Také proto, že zcela běžně jsou takové vztahy provázeny ze strany ostatních pomluvami a závistí. Ve starověku israelsko-egyptské oblasti se však souhlasem *matky* stal vztah „legálním.“

Druhý verš

Milá opět touží odvést si Milého „k sobě“ domů. Lásky se děje hlavně doma! Ale zároveň se nevyhnutelně projevuje také jinde – „provoňuje“ také veřejný prostor (srv. předchozí oddíly). Ideálně celý. I zde nás má překvapit iniciativa *Milé*. Ona si chce odvést jeho k sobě domů (srv. Gn 2, 24). Z moderního pohledu však naopak máme správně vnímat jako úplně normální, když je žena iniciativní a aktivní v jakékoli fázi partnerského vztahu.

Naopak ve starověkém vnímání *nemá* překvapit touha Milé po poučování od Milého. Nakonec ještě na přelomu 19. a 20. století bylo v „křesťanské“ Evropě zvykem, že muž chodil před svatbou do „vykřičených domů.“ Aby se naučil „umění milovat.“ Naopak žena se měla až po svatbě takto „dát poučit manželem.“

Tak jistě i v tomto vyjádření Písně jde *také* o vzájemnou tělesnou intimitu. Aby se oba navzájem poznávali, učili o druhém – co a jak se mu líbí, co naopak ne.

I zde je však přítomen také hlubší motiv: Správně a dobře milovat je velké umění. Milovat jako Bůh je velikánské umění. Které tak vyžaduje spoustu vzdělání a praxe, času a námahy. Ne náhodou se starověké spisy o „umění milovat“ daleko více zaměřují na všechny rozměry lásky, než je hlavně tělesná. Koneckonců ta je vlastně dost primitivní.

Tak Milá touží po poučení od Milého, jak ho má milovat. Po čem touží, co potřebuje, co mu schází, co ho trápí. Jak o něj pečovat – péče je *první* projev lásky! Nejde samozřejmě o despotické

komandování ze strany muže! Ale jde i o takové „banality,“ jako jaké jídlo má rád a jaké ne.

Dnes bychom k tomu dodali, že samozřejmě se má stejně učit také muž vůči ženě. Jednostrannost vyjádření Písně ponechme starověku. A hlavně tomu, že většinu Písně zpívá, a je iniciativní, Milá – Milý se „jen“ hrne přes hory, doly, ploty... (Mohli bychom tedy také číst: Taky buď někdy iniciativní ty!)

Milá navíc i zde pasivní *není*. Odpovídá na poučování Milého vínem a granátovými jablky. Tedy vzácnými lahůdkami. A v alegorii až omamnou (*kořeněné* víno!) tělesnou rozkoší.

Z dějin výkladu: Někteří vykladači v průběhu dějin jsou z formulace „uč mě,“ nesví. Mění proto text na „... která mě zrodila“ (hebr. j-l-d místo l-m-d). Jiní utíkají k alegorii, v níž jde o Sínaj a dar Zákona.

Nedej-totíž-Bože, aby se milující lidé navzájem poznávali, učili o sobě samých a od sebe navzájem a od Boha, aby se namáhali ve své lásce k druhému, aby se láskou dali vést k dokonalosti!

Třetí verš

Připomíná, co jsme už slyšeli. A dobře ladí s předchozím veršem: Důsledkem vzájemného učení se o partnerovi i sobě v partnerské lásce je důvěra. Bezpečí. Pokoj. Symbolizovaný dodnes srozumitelně objetím. Zde dokonce velmi intimním, protože vleže a s rukou Milého pod svou hlavou (srv. Pís 2, 6).

Pouze láska *poučená*, znalá sebe i partnera, může být skutečnou láskou. Totíž vědomým přijetím druhého se vším všudy. A také vědomým vydáním sebe sama se vším všudy. Jen tak vzniká trvalý prostor bezpečí a důvěry. Který je posilována každou situací, v níž toto vydání sebe i přijetí druhého není zneužito, posmíváno, zraňováno.

Čtvrtý verš

Také proto Milá potřetí (srv. 2, 7 + 3, 5) připomíná, že lásku nelze burcovat. Nelze k ní nutit – a o pár veršů dál pro jistotu také vysloví, že ji nelze ani koupit (v. 7).

Do třetice tedy zní, že láska, navzdory vší snaze a péči a úsilí a námaze, *není* hlavně plodem lidské práce. Natožpak vymahatelným nebo vynutitelným. Už vůbec není *právem* dospělého člověka (tím méně od Boha!). Co zdůrazňovaly předchozí verše je až *následkem daru* lásky.

Láska buď přichází od Boha a je nám darována také druhým člověkem, nebo máme smůlu. Což je geniální také proto, že i lidé velice neschopní, sobečtí a sebestřední *mohou být milováni*. Protože si lásku nejde zasloužit nebo koupit. Tak může kdokoli milovat kohokoli – hluboce to později připomíná Bůh v Ježíši Kristu. A tak se sám učit milovat.

Tento verš také připomíná, jakkoli nenápadně, že láska je v první řadě *Božím darem*. Jen díky Bohu je vůbec možné něco tak zvláštního, jako je láskyplný vztah. Jako je překročení vlastní přirozené sebestřednosti ke službě a oběti pro druhé. Dokonce vede láska k takové transcendenci, v níž jsou druzí (partner, rodiče, děti, přátelé, Bůh...) *důležitější* než člověk sám pro sebe.

Ale ani k tomu nelze nutit. Ani Boží lásku agapé nelze burcovat. Lze ji však nabízet, vysvětlovat, ukazovat na Božím jednání. Aby se lidé dali právě Boží *zcela nesobeckou* láskou inspirovat, vést, proměnit, obrátit.

Aby chtěli také tak milovat. Nakonec třeba i své nepřátele. Ne jen být milováni. Ale pro začátek aby milovali sami sebe a své nejbližší. Totiž v první řadě jako *Boží stvoření*. Jako *Hospodinem* milované tvory. Které, ve starozákonním pohledu, vysvobodil z egyptského otroctví a vybojoval jim Zaslíbenou zemi. Ačkoli si mohl zamilovat kterýkoli jiný – a lepší – národ. V křesťanském pohledu: Pro které žil mezi námi jako jeden z nás až na smrt.

Boží láska po nás totiž touží neustále a pořád (asi jako Milá po Milém!). Je pro nás trvale vzburcovaná. A proto se nám nabízí – ale nikdy nevnucuje. Proto nám dopřává svobodu rozhodování.

Závěr

Člověk si může žít život takřka jen pro sebe. Zejména posledních několik desetiletí to umožňuje takřka komukoli. A

pandemie „nechte mě žít si svůj vlastní spokojený život“ se šíří světem i dál. Proč pečovat o někoho druhého? Proč riskovat vydáním se v lásce? Proč se namáhat pro někoho, kdo nám to možná neoplatí a ani to neocení? (Nejen vůči partnerovi, ale vůči dětem, rodičům, přátelům, Bohu...!)

Protože právě láska nás z této sebestřednosti a vypočítavosti vysvobozuje. K pravé svobodě. Bez kterých, nemůžeme dlouhodobě žít. Ani se narodit. Ani přežít. Natožpak smysluplné, hodnotné životy. Ale to vše snadno můžeme v lásce věřené Bohu a rozdávané bližním.

Píseň: S442 – Benedictus qui venit + modlitba Páně
Rozhovor